KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 24.11.2020 r.
COM(2020) 755 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO

Ocena stosowania rozporządzenia (UE) nr 386/2012 z dnia 19 kwietnia 2012 r.

{SWD(2020) 282 final}

I. KONTEKST OCENY

Prawa własności intelektualnej stanowią wsparcie dla przedsiębiorców i twórców opracowujących nowe, lepsze i wydajniejsze produkty, technologie i usługi. Stanowią one również zachętę do tworzenia i rozpowszechniania badań naukowych i akademickich, dzieł artystycznych i rozrywki. Prawa własności intelektualnej pomagają wynalazcom, autorom i społecznościom lokalnym uzyskiwać wynagrodzenie za ich pracę oraz wnosić wkład w postęp społeczny. Prawa własności intelektualnej mogą wspierać małe przedsiębiorstwa i przedsiębiorstwa typu start-up w poszukiwaniu inwestycji, a także pomagają przedsiębiorstwom w rozszerzaniu działalności i wywozie, dzięki czemu większa grupa konsumentów ma bogatszy wybór produktów, a jednocześnie powstają nowe, dobrze płatne miejsca pracy[1]. Ponadto własność intelektualna daje konsumentom gwarancję jakości i pochodzenia nabywanych produktów.

Własność intelektualna ma dla UE szczególne znaczenie. Europa wyróżnia się pod względem know-how, kreatywności i innowacji. W 2016 r. sektory intensywnie korzystające z praw własności intelektualnej w UE[2] wygenerowały 82 % wywozu z UE, co przekłada się na nadwyżkę handlową w wysokości ok. 182 mld EUR[3]. Patenty, znaki towarowe, prawa autorskie, wzory i oznaczenia geograficzne chronią przemysł UE przed nieuczciwym powielaniem przez konkurentów, którzy nie zainwestowali w kreatywność oraz badania i rozwój. System własności intelektualnej zapewnia również ochronę przed działalnością organizacji przestępczych, które oszukują konsumentów i przedsiębiorstwa, oferując źle wykonane (i często niebezpieczne) podróbki. Towary podrobione mogą mieć poważny wpływ na zdrowie i bezpieczeństwo konsumentów, a także negatywnie oddziaływać na środowisko. Podrabianiem i piractwem zajmują się organizacje przestępcze o ogólnoświatowym zasięgu i jedynym sposobem walki z tym procederem są wspólne starania sektora publicznego, prywatnego i społeczeństwa obywatelskiego w UE, ale podejmowane również we współpracy z państwami niebędącymi członkami UE.

W 2009 r. Komisja utworzyła nieformalną sieć zainteresowanych stron z sektora prywatnego i publicznego zaniepokojonych przypadkami naruszeń praw własności intelektualnej pod nazwą „europejskie obserwatorium zajmujące się zjawiskiem podrabiania i piractwa" („obserwatorium"). Główne cele obserwatorium obejmowały:

- ocenę zakresu, skali i skutków naruszeń praw własności intelektualnej w UE;
- zacieśnienie współpracy między podmiotami zaangażowanymi w ochronę i egzekwowanie praw własności intelektualnej;

[1] Przedsiębiorstwa posiadające prawa własności intelektualnej osiągają średnio o 29 % wyższe przychody na pracownika i wypłacają o 20 % wyższe wynagrodzenia niż przedsiębiorstwa, które nie korzystają z takich praw – *Intellectual property rights intensive industries: contribution to economic performance and employment in the European Union* [*Sektory intensywnie korzystające z praw własności intelektualnej: wkład w dokonania gospodarcze i zatrudnienie w Unii Europejskiej*], wydanie trzecie, EPO i EUIPO (2019).

[2] *Intellectual property rights intensive industries: contribution to economic performance and employment in the European Union* [*Sektory intensywnie korzystające z praw własności intelektualnej: wkład w dokonania gospodarcze i zatrudnienie w Unii Europejskiej*], wydanie trzecie, EPO i EUIPO (2019). W sprawozdaniu OECD – EUIPO za sektory intensywnie korzystające z praw własności intelektualnej uznano te, które mają więcej praw własności intelektualnej w przeliczeniu na pracownika niż wynosi średnia dla wszystkich sektorów. Jak podano w sprawozdaniu, sektory intensywnie korzystające z praw własności intelektualnej to przede wszystkim sektory wytwórczy, technologii i usług biznesowych.

[3] Sprawozdanie na temat ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej w państwach trzecich, dokument roboczy służb Komisji, 8 stycznia 2020 r., SWD(2019) 452.

- wymianę najlepszych praktyk w zakresie egzekwowania oraz
- podnoszenie świadomości konsumentów.

W 2010 r. Rada Unii Europejskiej wezwała Komisję do doprecyzowania zakresu kompetencji, zadań i ról obserwatorium[4], w efekcie czego Komisja zaproponowała przeniesienie obserwatorium do Urzędu Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (EUIPO).

W 2012 r. na mocy rozporządzenia nr 386/2012[5] („rozporządzenie") obserwatorium, pod zmienioną nazwą europejskiego obserwatorium do spraw naruszeń praw własności intelektualnej, powierzono EUIPO wraz z zestawem zadań mających na celu ułatwienie i wspieranie działań organów krajowych, sektora prywatnego i instytucji Unii mających na celu zwalczanie naruszeń praw własności intelektualnej. Zadanie te dodano do zakresu głównej misji EUIPO polegającej na zarządzaniu unijnymi systemami znaków towarowych i wzorów oraz oferowaniu rejestracji takich praw na szczeblu unijnym.

W rozporządzeniu określono ponadto, że „Urząd organizuje i wspiera gromadzenie ekspertów, organów i zainteresowanych stron, którzy spotykają się jako »europejskie obserwatorium do spraw naruszeń praw własności intelektualnej« (»obserwatorium«), a także nim zarządza". Do dnia 31 grudnia 2019 r. w skład obserwatorium wchodziło 123 przedstawicieli organów krajowych, przemysłu, organizacji konsumenckich i społeczeństwa obywatelskiego, a także różnych międzynarodowych organizacji i podmiotów instytucjonalnych, takich jak OECD, Światowa Organizacja Celna, Europejski Urząd Patentowy, Parlament Europejski i Europol. W posiedzeniach obserwatorium uczestniczyli również urzędnicy z różnych departamentów Komisji.

W niniejszym sprawozdaniu Komisja ocenia wdrażanie i funkcjonowanie rozporządzenia, analizując, czy jego początkowe cele są nadal aktualne oraz czy zostały osiągnięte w sposób skuteczny i spójny[6]. Sprawozdanie nie dotyczy działań EUIPO wykraczających poza zakres rozporządzenia, tj. rejestracji znaków towarowych i wzorów, ani ogólnego funkcjonowania EUIPO.

Komisja rozpoczęła ocenę w 2016 r. Badanie, którego wyniki opublikowano w 2018 r.[7], przeprowadził zewnętrzny wykonawca. Najbardziej istotnym ograniczeniem, jakie stwierdzono w badaniu, było zbyt wczesne rozpoczęcie oceny, ponieważ pierwsze rezultaty zaczęły pojawiać się w latach 2015–2017. Aby ulepszyć ocenę, Komisja rozszerzyła jej zakres na wszystkie działania zrealizowane przez EUIPO na podstawie rozporządzenia do dnia 31 grudnia 2019 r.

[4] Rezolucja Rady z dnia 1 marca 2010 r. w sprawie poprawy egzekwowania praw własności intelektualnej na rynku wewnętrznym (2010/C 56/01).
[5] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 386/2012 z dnia 19 kwietnia 2012 r. w sprawie powierzenia Urzędowi Harmonizacji Rynku Wewnętrznego (znaki towarowe i wzory) zadań związanych z egzekwowaniem praw własności intelektualnej, w tym zwoływania posiedzeń przedstawicieli sektora publicznego i prywatnego w charakterze europejskiego obserwatorium do spraw naruszeń praw własności intelektualnej (Dz.U. L 129 z 16.5.2012, s. 1).
[6] Wymóg przeprowadzenia oceny zawiera art. 8 rozporządzenia.
[7] Technopolis, *Evaluation of the application of Regulation 386/2012* [*Ocena stosowania rozporządzenia nr 386/2012*], 2017, dostępna online pod adresem https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f92d8b87-1dce-11e8-ac73-01aa75ed71a1/language-en

W niniejszym sprawozdaniu podsumowano wnioski wyciągnięte z tej oceny, które Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu, Radzie oraz Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu. W towarzyszącym dokumencie roboczym służb Komisji szczegółowo wyjaśniono zastosowaną metodę, scenariusz odniesienia oraz ustalenia zawarte w ocenie.

II. USTALENIA ZAWARTE W OCENIE

Oceną objęto rozporządzenie i jego wdrażanie przez EUIPO według pięciu standardowych kryteriów oceny: (i) skuteczność, (ii) efektywność, (iii) spójność, (iv) przydatność oraz (v) unijna wartość dodana.

A. Przydatność

W ramach kryterium przydatności zbadano, w jakim stopniu początkowe cele rozporządzenia są odpowiednie i nadal odpowiadają obecnym potrzebom.

Zadania powierzone EUIPO można pogrupować w cztery główne obszary:

1) wymiana badań i wiedzy na temat roli własności intelektualnej, skali i skutków naruszeń praw własności intelektualnej, a także najlepszych praktyk w zakresie egzekwowania praw własności intelektualnej oraz zapobiegania naruszeniom;

2) wiedza na temat własności intelektualnej, z uwzględnieniem zagrożeń i negatywnych skutków podrabiania i piractwa;

3) współpraca między organami oraz między organami i właścicielami praw własności intelektualnej, również przez tworzenie narzędzi i propagowanie technologii wspierających egzekwowanie praw własności intelektualnej oraz

4) współpraca z urzędami ds. własności intelektualnej w państwach niebędących członkami UE w zakresie egzekwowania praw własności intelektualnej.

Na podstawie oceny stwierdzono, że wszystkie zadania powierzone EUIPO są obecnie aktualne.

Nielegalne oferowanie w internecie treści chronionych prawami autorskimi, takich jak filmy, muzyka i wydarzenia sportowe na żywo, oraz nielegalna konsumpcja takich treści są nadal powszechnym zjawiskiem. W latach 2012–2016 piractwo w UE przyniosło branży nagrań muzycznych średnią stratę w wysokości 200 mln EUR rocznie i utratę 1 300 miejsc pracy. Wartość przywozu towarów podrobionych do UE wzrosła z 85 mld EUR w 2013 r. (5 % całego przywozu do UE) do 121 mld EUR (6,8 % całego przywozu do UE) w 2016 r.[8], co spowodowało utratę przychodów przedsiębiorstw, dochodów podatkowych i miejsc pracy.

Wywiady przeprowadzone przez wykonawcę oraz informacje zwrotne otrzymane w ramach konsultacji publicznych wykazały dużą zgodność opinii na temat istotności zadań powierzonych EUIPO na mocy rozporządzenia.

[8] *Trends in Trade in Counterfeit and Pirated Goods, Illicit Trade* [*Tendencje w handlu towarami podrobionymi i pirackimi, Nielegalny handel]*, OECD Publishing, Paryż/Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej, 2019. Przytoczone badanie nie obejmuje towarów podrobionych i pirackich produkowanych i konsumowanych lokalnie ani pirackich produktów cyfrowych rozpowszechnianych przez internet.

Niektóre zainteresowane strony, w szczególności niektórzy przedstawiciele właścicieli znaków towarowych, wyrazili wątpliwości dotyczące współpracy z organami państw niebędących członkami UE, 62 % uczestników konsultacji publicznych uznało jednak taką współpracę za istotną. Zainteresowane strony, z którymi wykonawca przeprowadził wywiady, były zgodne, że „(...) wiele towarów podrobionych pochodzi z państw trzecich. Można dużo zrobić, aby lepiej zrozumieć i tym samym zwalczać proceder podrabiania w państwach trzecich, w szczególności w Chinach, Azji Południowo-Wschodniej czy Ameryce Południowej." Istotnie, procederu tego nie można skutecznie zwalczać za pomocą działań prowadzonych wyłącznie na rynku wewnętrznym, z pominięciem miejsc produkcji czy szlaków dystrybucji towarów podrobionych. Ponadto podrabianie marek europejskich i nielegalna dystrybucja treści chronionych prawem autorskim UE w państwach niebędących członkami UE również szkodzi przedsiębiorstwom europejskim.

Nie wszystkie zainteresowane strony w równym stopniu popierają zadanie EUIPO polegające na propagowaniu systemów identyfikacji i śledzenia, które pomagają odróżnić oryginalne produkty od towarów podrobionych. Niektórzy obywatele wyrazili obawy dotyczące prywatności, natomiast posiadacze praw zazwyczaj postrzegają takie systemy jako nienadające się do standaryzacji, ponieważ nie istnieje jedno uniwersalne rozwiązanie. Chociaż w dziedzinie rozwiązań w zakresie identyfikacji i śledzenia powinna panować swoboda konkurencji, MŚP i konsumenci powinni mieć łatwy dostęp do informacji na temat poszczególnych stosowanych rozwiązań technicznych. EUIPO może podnosić świadomość i zwiększać przejrzystość bez faworyzowania określonych produktów. Połowa respondentów biorących udział w konsultacjach publicznych (54 %) oraz 82 % respondentów należących do kategorii specjalistów i organizacji uważa, że zadania EUIPO w tym obszarze są ważne.

Ocena nie wykazała żadnych luk w zakresie zadań powierzonych EUIPO na mocy rozporządzenia.

B. Skuteczność

Bezpośrednim celem operacyjnym wyznaczonym przez Komisję było zapewnienie, by obserwatorium posiadało infrastrukturę niezbędną do skutecznego wykonywania jego działań. Przed przyjęciem rozporządzenia departamenty Komisji zatrudniały trzech członków personelu zarządzającego obserwatorium. Pod koniec 2019 r. departament obserwatorium EUIPO liczył 55 pracowników. Wydatki EUIPO na działania podejmowane na podstawie rozporządzenia wyniosły 2,4 mln EUR w 2012 r. i 11,7 mln EUR w 2019 r.

EUIPO rozszerzył sieć obserwatorium i wypełnił luki we wcześniejszym składzie, dodając do niej organizacje społeczeństwa obywatelskiego i szereg organizacji posiadających odpowiednią wiedzę fachową. Pod koniec 2019 r. w jej skład wchodziło 123 przedstawicieli, z czego ośmiu reprezentowało konsumentów i inne organizacje społeczeństwa obywatelskiego. Co do zasady EUIPO w znacznym stopniu angażuje swoją sieć zainteresowanych stron w planowanie i realizację swoich programów prac. Niektóre zainteresowane strony wskazały jednak, że w kilku wyjątkowych przypadkach EUIPO nie przeprowadził z nimi dostatecznych konsultacji.

Również w odniesieniu do działań prowadzonych przez EUIPO ocena jest pozytywna. Mimo że EUIPO prowadzi dokładny rejestr swoich działań, powinien jednak ustanowić mechanizmy monitorowania, aby oszacować wpływ działań oraz związane z nimi koszty i korzyści, poprawić ustalanie priorytetów i planowanie oraz wspierać przyszłe oceny.

W wynikach badania przeprowadzonego przez zewnętrznego wykonawcę stwierdzono, że EUIPO wyraźnie przyczynił się do skutecznej ochrony praw własności intelektualnej pod względem wszystkich założonych celów w sposób niezależny od sektora. Podobnie 43 % respondentów biorących udział w konsultacjach publicznych uważa, że EUIPO osiągnął dobre lub bardzo dobre wyniki w zakresie poprawy ochrony praw własności intelektualnej. Wskaźnik aprobaty wśród specjalistów i organizacji jest wyższy (68 %).

EUIPO opracował przejrzystą metodę określania wielkości i skutków naruszeń praw własności intelektualnej, co stanowi zadanie o zasadniczym znaczeniu. EUIPO przeprowadził również badania dotyczące wkładu sektorów intensywnie korzystających z własności intelektualnej w gospodarkę oraz roli własności intelektualnej w wynikach przedsiębiorstw. Oprócz wielu innych zagadnień EUIPO dostarczył także cennych informacji na temat zakresu, w jakim MŚP dysponują prawami własności intelektualnej, oraz trudności, jakie napotykają w pełnym korzystaniu z systemu własności intelektualnej, jak również na temat postrzegania własności intelektualnej przez konsumentów i osoby młode oraz ich podejścia do towarów podrobionych i piractwa. Szeroko zakrojone działania badawcze i wydawnicze EUIPO przyczyniają się do kształtowania polityki na szczeblu unijnym i krajowym. Publikacje EUIPO na podstawie rozporządzenia są dostępne w internecie[9]. EUIPO musi jednak poprawić dostęp do swojej obszernej biblioteki. Obecny sposób wyświetlania publikacji i funkcja wyszukiwania nie są zadowalające.

Działalność wydawnicza EUIPO przyczynia się do podnoszenia świadomości. Na badania EUIPO powołano się w niemal 2 000 opublikowanych artykułów i przyniosły one 8,3 mln EUR w ekwiwalencie reklamowym. Ponadto EUIPO zainwestował 1,5 mln EUR w różne kampanie informacyjne o szerokim zasięgu. Kampanie zrealizowane w latach 2018 i 2019 dotarły do 60 milionów Europejczyków.

EUIPO zapewnia szkolenia dla funkcjonariuszy organów ścigania zaangażowanych w walkę z podrabianiem i piractwem. Szkolenia są prowadzone we współpracy z odpowiednimi departamentami Komisji zaangażowanymi w ściganie przestępstw, takimi jak np. Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF), i innymi organami UE (takimi jak CEPOL, Europol lub Eurojust) oraz różnymi krajowymi i międzynarodowymi organami i organizacjami. Program szkoleniowy EUIPO wypełnił lukę w rozwoju niezbędnej wiedzy fachowej. Obecnie szkolenia w zakresie egzekwowania praw własności intelektualnej nie ograniczają się już tylko do funkcjonariuszy celnych. Docierają one również do funkcjonariuszy policji, sędziów i prokuratorów, a średni wskaźnik zadowolenia wśród uczestników wynosi 97,4 %.

EUIPO osiągnął znaczące wyniki w opracowywaniu narzędzi dla posiadaczy praw własności intelektualnej i organów egzekwowania prawa. Pod koniec 2019 r. 63 organy egzekwowania prawa miały dostęp do portalu EUIPO poświęconego egzekwowaniu praw własności intelektualnej, w tym wszystkie organy celne UE, Europol, OLAF i siły policyjne z 17 państw członkowskich. Portal służy między innymi do gromadzenia danych zebranych przez departamenty Komisji dotyczących zatrzymań na granicach, danych dotyczących zatrzymań na rynku wewnętrznym przekazanych przez krajowe organy egzekwowania prawa, a także danych przekazanych przez ponad 800 przedsiębiorstw.

EUIPO odgrywa ważną rolę w realizacji projektów finansowanych przez UE w państwach niebędących członkami UE. Konsultacje publiczne i badanie wykazały pozytywne w skali

[9] https://euipo.europa.eu/ohimportal/en/web/observatory/observatory-publications

globalnej wskaźniki aprobaty dla współpracy międzynarodowej EUIPO, jednak w mniejszym stopniu niż w innych obszarach jego działalności. Zdaniem wykonawcy"niektóre zainteresowane strony nie były świadome odpowiedzialności obserwatorium za współpracę międzynarodową z państwami trzecimi." W związku z tym EUIPO powinien zwiększyć wkład przedstawicieli obserwatorium w swoją działalność związaną z państwami niebędącymi członkami UE oraz podejmowane przez nich działania następcze w tym zakresie.

W rozporządzeniu nałożono na państwa członkowskie obowiązek informowania EUIPO o ich polityce w zakresie egzekwowania praw własności intelektualnej, dostarczania danych statystycznych dotyczących naruszeń praw własności intelektualnej, a także informacji o orzecznictwie. EUIPO uzgodnił z przedstawicielami państw członkowskich procedurę, która poprawiła sytuację, ale ogólnie rzecz biorąc, gromadzenie danych od państw członkowskich pozostaje wyzwaniem, w szczególności w odniesieniu do zarówno zajmowania towarów naruszających prawa własności intelektualnej na rynku wewnętrznym, jak i orzecznictwa.

Zasadniczo EUIPO był w stanie zrealizować swoje programy prac zgodnie z planem. W przypadku niewielkiej części projektów wystąpiły jednak opóźnienia wynikające ze zmian priorytetów. EUIPO powinien zatem zadbać, aby na wszystkie uzgodnione projekty były przekazywane zasoby wystarczające do wypełnienia zaciągniętych zobowiązań.

Ogólny wynik oceny jest pozytywny. Zarówno badanie przeprowadzone przez wykonawcę, jak i informacje zwrotne otrzymane w ramach konsultacji publicznych wskazują, że EUIPO przyczynił się do poprawy egzekwowania praw własności intelektualnej i zrealizował cele rozporządzenia.

C. Efektywność

Rozporządzenie ma służyć wzmocnieniu i rozszerzeniu działalności obserwatorium przy jednoczesnym zapewnieniu jego zrównoważonego finansowania bez kosztów po stronie budżetu UE. Powierzenie obserwatorium EUIPO pozwoliło osiągnąć oba te cele. Wszystkie działania EUIPO są finansowane z opłat wnoszonych przez użytkowników systemów znaków towarowych i wzorów UE. Z myślą o realizacji zadań powierzonych na mocy rozporządzenia EUIPO przydziela swojemu departamentowi obserwatorium około 5 % swoich rocznych wydatków.

Średni budżet departamentu obserwatorium w latach 2012–2019 wynosił 9,25 mln EUR, w tym średnie koszty personelu w wysokości 3,75 mln EUR. Poziom wydatków jest porównywalny z podobnymi organami UE, takimi jak Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii, które otrzymało pozytywną ocenę w 2019 r.[10]

Korzyści osiągnięte dzięki rozporządzeniu obejmują dostępność obiektywnych, wiarygodnych i porównywalnych danych na temat wartości własności intelektualnej, wielkości i wpływu naruszeń praw własności intelektualnej, narzędzi udostępnionych

[10] Ocena Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA), 14 maja 2019 r., COM(2019) 228. EMCDDA prowadzi działalność, zatrudniając średnio 105 pracowników (wg ekwiwalentu pełnego czasu pracy) rocznie i przy średnim budżecie rocznym w wysokości 16 mln EUR. EMCDDA jako samodzielna agencja, w przeciwieństwie do departamentu obserwatorium EUIPO, potrzebuje dodatkowego personelu do świadczenia usług pomocniczych (zarządzanie zasobami ludzkimi, infrastruktura, systemy informatyczne itp.).

w ramach portalu poświęconego egzekwowaniu praw własności intelektualnej, obszernych programów szkoleniowych dla funkcjonariuszy organów ścigania oraz stałych ram działań na rzecz podnoszenia świadomości społecznej koordynowanych na szczeblu UE. Ponadto obserwatorium umożliwia wymianę informacji, wiedzy i najlepszych praktyk oraz oferuje cenny efekt sieciowy, który ułatwia współpracę transgraniczną i międzysektorową, wynikający z regularnego gromadzenia znacznej liczby organów i zainteresowanych stron w stabilnych i trwałych ramach współpracy.

Rezultaty działań EUIPO są zadowalające w stosunku do kosztów. Zwiększenie budżetu i personelu spowodowało wzrost wyników i kosztów zarządzania działaniami na podstawie rozporządzenia na takim samym poziomie jak w przypadku innych organów UE prowadzących podobne działania. Jeden organ krajowy nie byłby w stanie zapewnić takich samych korzyści na szczeblu europejskim, a przedstawiciele sektora publicznego i prywatnego uważają, że uczestnictwo w pracach obserwatorium jest opłacalne.

W ocenie przeprowadzonej przez wykonawcę stwierdzono, że „rozporządzenie będące przedmiotem oceny wdrożono w skuteczny sposób. Istnieją różnice poglądów wśród różnych zainteresowanych stron na temat niektórych szczególnych aspektów prac EUIPO prowadzonych na podstawie rozporządzenia. Ogółem działania i projekty realizowane przez EUIPO postrzega się jednak jako pozytywny wkład w egzekwowanie praw własności intelektualnej, podnoszenie świadomości, gromadzenie wiedzy i doświadczenia oraz zacieśnianie współpracy między wszystkimi właściwymi zainteresowanymi stronami, przy jednoczesnym ograniczeniu do minimum kosztów ponoszonych przez wszystkie podmioty zaangażowane w prace obserwatorium (np. nakładu czasu). Nic nie wskazuje na to, by zespół obserwatorium dysponował nadmiernymi zasobami lub ponosił nieproporcjonalnie wysokie wydatki na realizację zadań, które zostały mu powierzone na mocy rozporządzenia”[11].

Jak wspomniano powyżej, EUIPO powinien zwiększyć swoje starania w zakresie monitorowania wpływu swoich różnych inicjatyw, z uwzględnieniem oceny kosztów i korzyści.

D. Spójność

Zadania powierzone EUIPO na mocy rozporządzenia wzajemnie się uzupełniają i są spójne z ogólnym celem polityki polegającym na obniżeniu poziomu naruszeń praw własności intelektualnej. Większa wiedza oparta na faktach służy szkoleniu i podnoszeniu świadomości, lepsze narzędzia egzekwowania poprawiają współpracę i efektywność, wzmożone starania w zakresie egzekwowania pomagają w rozwiązaniu problemu podaży produktów naruszających prawa własności intelektualnej, a podnoszenie świadomości wpływa na popyt. Ograniczenie naruszeń praw własności intelektualnej w UE wymaga również dotarcia do państw i regionów, z których pochodzi większość towarów podrobionych. Opinie zebrane przez wykonawcę oraz konsultacje publiczne wskazują, że panuje powszechna zgoda co do spójności zadań powierzonych EUIPO na podstawie rozporządzenia.

EUIPO przygotowuje i realizuje swoje roczne programy prac w porozumieniu z departamentami Komisji. W związku z tym działania EUIPO uzupełniają i wspierają działania Komisji w tym obszarze, czy to w zakresie praw autorskich, czy też praw własności przemysłowej (takich jak patenty, znaki towarowe; wzory lub oznaczenia geograficzne) oraz niezależnie od tego, czy koncentrują się one na rynku wewnętrznym, na granicy UE czy na

[11] Technopolis, s. 70.

państwach niebędących członkami UE i regionach spoza UE. EUIPO zapewnia cenne wsparcie na rzecz kilku inicjatyw Komisji. Przykładowo EUIPO prowadzi programy szkoleniowe dla ekspertów, którzy przeprowadzają wstępną diagnostykę w zakresie własności intelektualnej, którą Komisja udostępnia innowacyjnym MŚP. EUIPO wspiera również departamenty Komisji w ułatwianiu współpracy między posiadaczami praw a platformami internetowymi w walce ze sprzedażą przez internet towarów podrobionych. EUIPO pomaga Komisji w organizowaniu wydarzeń dla organów celnych dotyczących zatrzymywania przywozu towarów podrobionych. EUIPO uzupełnia również prace Komisji w zakresie walki z piractwem za pomocą różnych baz danych i narzędzi (Agorateka, baza utworów osieroconych itp.). Ponadto realizuje on finansowane przez UE projekty dotyczące własności intelektualnej w państwach niebędących członkami UE. Opublikowane przez EUIPO badania są często przywoływane w dokumentach programowych UE, takich jak strategia jednolitego rynku z 2015 r., pakiet dotyczący praw autorskich z 2016 r., inicjatywa dotycząca przedsiębiorstw start-up z 2016 r., pakiet dotyczący własności intelektualnej z 2017 r. EUIPO zapewnił również współpracę z właściwymi organami UE, takimi jak Europol[12], CEPOL[13] i Eurojust[14], w szczególności w obszarze szkoleń. Ścisła współpraca między departamentami Komisji i EUIPO zagwarantowała, że jego działania są dostosowane do priorytetów Komisji. Ważne jest jednak, aby w swoich komunikatach EUIPO wyraźnie informował o takich powiązaniach zainteresowane strony.

E. Unijna wartość dodana

Wyniki osiągnięte na skutek utworzenia obserwatorium i przyjęcia rozporządzenia nie byłyby możliwe bez działania na szczeblu UE. EUIPO dysponuje rozległą wiedzą fachową i znaczącymi zasobami, ale informacje czerpie również z uwag, które regularnie otrzymuje od zainteresowanych stron oraz różnych organów krajowych i unijnych. Państwa członkowskie działające niezależnie nie mają dostępu do takiego bogactwa zasobów. Państwa członkowskie nie byłyby w stanie korzystać z tego samego poziomu danych, w szczególności nie byłyby w stanie gromadzić i oceniać ich w ramach jednej powszechnie przyjętej metodyki. Rozdrobnienie zasobów i brak platformy umożliwiającej łączenie sił oraz wymianę najlepszych praktyk oznaczałyby, że organy krajowe i zainteresowane strony nie dysponowałyby tyloma informacjami, narzędziami i bazami danych oraz takim wsparciem, jakimi dysponują obecnie. Ekonomia skali uzyskana dzięki zgromadzeniu wszystkich zainteresowanych stron wokół EUIPO umożliwiła realizację szeregu inicjatyw, które w przeciwnym razie nie doszłyby do skutku.

Zarówno badanie, jak i konsultacje publiczne wykazały, że zainteresowane strony dostrzegają wyraźną wartość dodaną wynikającą z rozporządzenia i EUIPO.

Uchylenie rozporządzenia położyłoby kres wielodyscyplinarnemu podejściu EUIPO opartemu na porozumieniu zainteresowanych stron. Oznaczałoby koniec ogólnounijnej bazy wiedzy i tworzenia sieci kontaktów obserwatorium oraz zwiększyłoby obciążenie organów krajowych.

III. WNIOSKI

W ocenie, popartej badaniem i konsultacjami publicznymi, stwierdzono, że rozporządzenie funkcjonuje prawidłowo oraz że EUIPO wykonuje swoje zadania w zadowalający sposób.

[12] Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania.
[13] Agencja Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania.
[14] Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych.

Ocena jest pozytywna w odniesieniu do wszystkich pięciu kryteriów oceny, chociaż można jeszcze wprowadzić pewne ulepszenia w obszarach, które przedstawiono poniżej i omówiono bardziej szczegółowo w towarzyszącym dokumencie roboczym służb Komisji.

EUIPO z determinacją podjął się nowych zadań i zapewnił obserwatorium solidną infrastrukturę pod względem budżetu, wiedzy fachowej, pomieszczeń do spotkań, narzędzi komunikacyjnych i innych niezbędnych zasobów. EUIPO poszerzył również sieć zainteresowanych stron uczestniczących w działaniach obserwatorium, zapewniając zaangażowanie organów krajowych najbardziej zainteresowanych naruszeniami praw własności intelektualnej, zarówno na szczeblu UE, jak i krajowym, oraz udział zainteresowanych stron z sektora prywatnego i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Z pomocą przedstawicieli obserwatorium EUIPO wykonał wszystkie zadania objęte rozporządzeniem. Opracował przejrzyste i obiektywne metody oraz regularnie prowadził cenne badania. Informacje przygotowywane przez EUIPO i jego partnerów, takich jak OECD i Europol, są uznawane za rzeczowe, obiektywne, wiarygodne i rzetelne. W związku z tym wykorzystuje się je nie tylko podczas szkolenia funkcjonariuszy organów ścigania, w inicjatywach i kampaniach służących podnoszeniu świadomości, ale także w strategiach egzekwowania i działaniach z zakresu polityki własności intelektualnej, takich jak wsparcie dla MŚP. EUIPO opracował ponadto narzędzia ułatwiające walkę z podrabianiem i piractwem.

Rosnąca liczba towarów podrobionych przywożonych do UE pokazuje, że zadania EUIPO są obecnie jeszcze bardziej istotne niż w chwili przyjęcia rozporządzenia. Działania EUIPO są spójne z ogólnymi celami polityki UE w zakresie promowania innowacji, dobrostanu i tworzenia miejsc pracy. Walka z nielegalną produkcją i rozpowszechnianiem towarów podrobionych przez organizacje przestępcze jest również walką o zdrowie i bezpieczeństwo konsumentów oraz o przestrzeganie przepisów środowiskowych i społecznych. Unijna wartość dodana działalności EUIPO jest wysoka. Skoncentrowanie zasobów i wiedzy fachowej w jednym organie na szczeblu UE stworzyło możliwość osiągnięcia znacznie lepszych wyników niż te, jakie można by było osiągnąć wyłącznie na szczeblu krajowym. Działania prowadzone przez EUIPO na podstawie rozporządzenia są w całości finansowane z przychodów własnych EUIPO, a zatem nie tworzą kosztów dla ogólnego budżetu UE. Uwzględniając ograniczenia wynikające z dostępnych danych, w ocenie stwierdzono, że EUIPO efektywnie wykorzystał dostępne zasoby ludzkie i finansowe.

Ocena wykazała również, że istnieje możliwość poprawy. EUIPO powinien zwiększyć swoje starania na rzecz wdrożenia przejrzystego i kompleksowego monitorowania możliwego wpływu, ale także kosztów i korzyści działań prowadzonych na podstawie rozporządzenia, w szczególności działań służących podnoszeniu świadomości. W związku z tym roczne sprawozdania EUIPO powinny zapewniać odpowiedni przegląd przeprowadzonych działań i uzyskanych wyników w obszarach objętych rozporządzeniem. EUIPO powinien starać się angażować przedstawicieli organów krajowych i innych zainteresowanych stron na wcześniejszym etapie planowania swoich działań podejmowanych na podstawie rozporządzenia. Dotyczy to w szczególności działalności EUIPO w państwach niebędących członkami UE. Ocena wykazała, że istnieje pewien deficyt świadomości zainteresowanych stron w kwestii działalności EUIPO w państwach trzecich. Ważne jest również, aby podczas planowania i informowania o działaniach EUIPO podejmowanych na podstawie rozporządzenia uwzględniono szerszy kontekst unijnej polityki własności intelektualnej. W szczególności należy skutecznie informować o działaniach EUIPO w państwach niebędących członkami UE i dostosować je do polityki Komisji w odpowiednich obszarach.

Można poprawić dostęp do wartościowej działalności wydawniczej EUIPO, ponieważ obecny system nie jest zadowalający. Realizacja coraz większej liczby projektów oznaczała, że niekiedy EUIPO nie dostarczał wyników na czas, dlatego też Urząd powinien upewnić się, że przeznacza wystarczające zasoby na każdy z projektów objętych rocznymi programami prac, aby wypełnić swoje zobowiązania. Pomoże to EUIPO uniknąć opóźnień w realizacji niektórych uzgodnionych działań z powodu braku zasobów. Co więcej, gromadzenie danych od organów krajowych nadal stanowi wyzwanie, w związku z czym EUIPO powinien kontynuować starania na rzecz zachęcania organów krajowych do wymiany istotnych informacji zgodnie z wymogami rozporządzenia oraz w miarę możliwości wspierać pracę przedstawicieli państw członkowskich w obserwatorium w zakresie gromadzenia takich danych na szczeblu krajowym.

Ogólny wniosek z oceny jest taki, że rozporządzenie spełnia wyznaczone cele. Ścisła współpraca EUIPO z członkami obserwatorium i departamentami Komisji oznacza, że praca organów UE, organów krajowych i posiadaczy praw w zakresie egzekwowania praw własności intelektualnej jest obecnie łatwiejsza.

EUIPO stał się centrum doskonałości w zakresie naruszeń praw własności intelektualnej oraz centralnym źródłem wiedzy, rozwoju i wymiany najlepszych praktyk w UE i w skali międzynarodowej. EUIPO ułatwia i stymuluje współpracę między organami krajowymi i posiadaczami praw w całej UE, a także wnosi istotny wkład w inicjatywy Komisji w zakresie własności intelektualnej w UE i poza nią.